

Διερευνώντας τις αφηγήσεις και τη θέση τους στην κριτική γλωσσική εκπαίδευση

Αργύρης Αρχάκης
Πανεπιστήμιο Πατρών
Τμήμα Φιλολογίας

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- **Κριτικός γραμματισμός** σε Κύπρο και Ελλάδα: Εκκρεμεί η **νηφάλια αποτίμηση** της εφαρμογής.
- Κριτικός γραμματισμός και **κειμενοκεντρική προσέγγιση** στη διδασκαλία της γλώσσας:

Η γνώση και η επίγνωση για τη λειτουργία των κειμένων και των κειμενικών ειδών είναι απαραίτητη για την υλοποίηση της παιδαγωγικής του κριτικού γραμματισμού (Κοντοβούρκη & Ιωαννίδου 2013: 88).

Κέντρο της γλωσσικής διδασκαλίας είναι τα κείμενα με τις πολλές και ποικίλες μορφές τους («κειμενικά είδη») (Αγγελάκος 2015: 126).

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

- **Το κειμενικό είδος της αφήγησης:** οι ιδιαιτερότητές του και ο τρόπος ενσωμάτωσής του στην κριτική γλωσσική εκπαίδευση.
- Η σημασία της **άρσης της ασυνέχειας** μεταξύ του περιβάλλοντος των μαθητών/τριών και του σχολικού περιβάλλοντος.
- **Τυπολογία των αφηγηματικών ειδών** σε ποικίλα καθημερινά περιβάλλοντα.
- **Αποτίμηση του ρόλου της αφήγησης στην παραδοσιακή – τυπική εκπαίδευση.**

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Παραδοσιακά εκπαιδευτικά προγράμματα δυτικού κόσμου → Η **αφήγηση** εκλαμβάνεται ως **μη ισχυρό κειμενικό είδος**
- Κυριαρχία **θετικιστικού τρόπου** κατανόησης της γνώσης → έμφαση στον εκθετικό, **επιστημονικό λόγο**

(Klapproth 2004)

- Στα **ελληνικά εκπαιδευτικά πράγματα:**
- Δημοτικό και Γυμνάσιο → στροφή προς την κειμενοκεντρική προσέγγιση (Ιορδανίδου 2007)
- Λύκειο → η θέση της αφήγησης σχετίζεται με **τον ιστοριογραφικό** και τον **λογοτεχνικά επεξεργασμένο αφηγηματικό λόγο**

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ *ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ* ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

- Η αφήγηση παρουσιάζεται **αποκομμένη** από τις **καθημερινές ανάγκες** και **πρακτικές** των μαθητών/τριών.
- Έμφαση δίνεται στον **γραπτό** αφηγηματικό λόγο και όχι στην προφορική αφηγηματική επικοινωνία.
- Οι μαθητές **δεν** έχουν τη δυνατότητα να προσκομίσουν αφηγηματικό υλικό από την κοινωνική τους καθημερινότητα.
- Η ανάλυση των γλωσσικών χαρακτηριστικών και της δομής της αφήγησης στηρίζεται κατεξοχήν σε μοντέλα από τον χώρο **της λογοτεχνικής θεωρίας και κριτικής.**

ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

- Η ‘ύλη’ του γλωσσικού μαθήματος **δεν** εξαντλείται σε ένα σύνολο προκαθορισμένων δεξιοτήτων, ανεξάρτητα από το κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον προέλευσης των μαθητών/τριών.
- Δίνεται έμφαση στην **εθνογραφική** ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών.
- Οι γλωσσικές **εμπειρίες** από την κοινωνική καθημερινότητα των μαθητών/τριών φτάνουν στην τάξη.
- Οι **παρατηρούμενες διαφορές δεν αποσιωπώνται** μέσω της πρόκρισης των κυρίαρχων προτύπων, αλλά αποτελούν αντικείμενο διαρκούς **κριτικού αναστοχασμού**.

Βλ. Street (1995), Fairclough (1995), Gee (1996) Clark & Ivanič (1999), Cope & Kalantzis (2000), Baynham (2002), Τσιπλάκου (2007), Kress (2010), Αρχάκης & Τσάκωνα (2011)

Η ΑΡΣΗ ΤΗΣ Α-ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

- Χαλαρή ταξινόμηση και περιχάραξη (Bernstein 1990).
- Οι σχολικές τάξεις ως ‘ετερογλωσσικά’ πεδία μέσω της τροφοδότησής τους από κείμενα μαθητών/τριών διαφορετικής κοινωνιο-πολιτισμικής προέλευσης.
- Ανάδειξη της ιδεολογικής διάστασης του γραμματισμού (**Street 1995**).
- Οικοδόμηση μαθητικών ταυτοτήτων σε συνάρτηση με καθημερινά κείμενα από το οικο-κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών (Κουτσογιάννης 2012, 2014).

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΣΗ

- Η γλωσσική εκπαίδευση οφείλει να επικοινωνεί με κριτικές προσεγγίσεις και να μην περιορίζεται σε αφηγηματικά κείμενα που επιλέγονται με παραδοσιακά κριτήρια όπως είναι αυτά της διαχρονικότητας και της λογοτεχνικότητας.
- Τα αφηγηματικά κείμενα της κοινωνικής καθημερινότητας των μαθητών/τριών αποτελούν πολύτιμο υλικό για τα προγράμματα κριτικής γλωσσικής εκπαίδευσης.

ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

- Το πρωταρχικό - θεμελιακό κειμενικό είδος της αφήγησης: Αναπαράσταση διαδοχικών γεγονότων μέσα από μια αξιολογική προοπτική.
- Η αφήγηση ως 'τόπος' κατασκευής ταυτοτήτων.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

- Από τις ‘μεγάλες’, προφορικές, αυτοβιογραφικές αφηγήσεις στις ‘μικρές’ αποσπασματικές αφηγήσεις.
- Καθοριστικός παράγοντας στη διαμόρφωση των μικρών αφηγήσεων είναι **ο/η συνομιλητής/τρια**.
- Οι μικρές αφηγήσεις δίνουν τη δυνατότητα για ποικίλες ad hoc κατασκευές ταυτοτήτων.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

- Εκτός από τον ρόλο του συνομιλητή/τριας, άλλος σημαντικός παράγοντας στην διαμόρφωση των αφηγήσεων αποτελεί το γραπτό ή προφορικό **κανάλι** πραγμάτωσής τους.
- **Προφορικό κανάλι:** παρουσία αποδέκτη/τριας, μεγαλύτερη ή μικρότερη δυνατότητα εμπλοκής του/της σε διεπίδραση με τον/την αφηγητή/τρια.
- **Γραπτό κανάλι:** δεν οδηγεί συνήθως σε άμεση πρόσληψη του παραγόμενου κειμένου. Ο/η αποδέκτης/τρια δεν συνυπάρχει με τον/την πομπό-συγγραφέα. Το κείμενο προσλαμβάνεται σε χρόνο διαφορετικό από αυτόν της παραγωγής του.
- Στους **σύγχρονους διαδικτυακούς τόπους** υπάρχουν διεπιδραστικές δυνατότητες και είναι δυνατή η άμεση εμπλοκή των αποδεκτών/τριών γραπτών αφηγήσεων.

ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (Πολίτης 2001) και η ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

Προφορικός μονόλογος:

Πολιτικοί λόγοι,
θρησκευτικά κηρύγματα,
διαλέξεις, απαντήσεις σε συνεντεύξεις κλπ.
→ Μονολογικές αφηγήσεις σε
συνεντεύξεις

Προφορικός διάλογος:

Καθημερινή συνομιλία,
δομημένη συνομιλία στην σχολική τάξη, στο
δικαστήριο, κατά την ιατρική επίσκεψη κλπ.
→ Συνομιλιακές αφηγήσεις

Γραπτός μονόλογος

Κείμενα λογοτεχνικά, ιστορικά, νομικά,
γραφειοκρατικά έγγραφα,
έντυπα δημοσιογραφικά άρθρα κλπ.
→ Μονολογικές αφηγήσεις σε
ειδησεογραφικά άρθρα

Γραπτός διάλογος:

Ανταλλαγή επιστολών με συμβατικό
ταχυδρομείο,
ανταλλαγή μηνυμάτων με ηλεκτρονικό
ταχυδρομείο ή μέσω συσκευών κινητών
τηλεφώνων,
ηλεκτρονική συνομιλία,
ηλεκτρονική δημοσίευση κειμένων και άρθρων
με δυνατότητα διαδραστικού σχολιασμού κλπ.
→ Γραπτές αφηγήσεις άμεσης
πρόσληψης

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Ο κανόνας των τυπικών προφορικών μονολογικών αφηγήσεων

Ολοκληρωμένη είναι η αφήγηση που περιλαμβάνει (Labov 1972):

- δύο (και συνήθως πολλές περισσότερες) αφηγηματικές προτάσεις
- χρονικά διατεταγμένες
- οι οποίες αποτελούν την εξέλιξη της δράσης
- Ο αφηγηματικός αυτός πυρήνας πλαισιώνεται συνήθως από τα συστατικά της **περίληψης**, του **προσανατολισμού**, των **αποτελεσμάτων**, της **αξιολόγησης** και του **κλεισίματος** (πρδ. 1)

Παράδειγμα 1

Δ: Εσεί:ς κυρία Ζουρούδη (.) προσφέρατε πολλά στον απελευθερωτικό αγώνα της Ελλάδος .hh κατά τη διάρκεια δηλαδή του πολέμου, ε; .hh Ε: (.) θέλετε (.) θυμόσατε εφιαλτικές στιγμές από τότε;

Ζ: Για όνομα του Θεού (.) .hh είναι δυνατόν να μη θυμάται κανείς τα βάσανά του; (.) .hh (.) Σας είπα κύριε Μάτσα ήταν πά:ρα πολλά. .hh Έχω κάνει τριάντα έξι εγχειρήσεις .hh μέσα στις φυλακές .hh από φυλακή σε φυλακή ξύ:λο .hh (.) πεί:να .hh (.) ΨΕΙ:ΡΕΣ. .hh (.) Ήμουνα στις φυλακάς Τυρνά:βου (.) δεν ήσαν φυλακές ήτα:ν ένα μεγά:λο κτί:ριο .hh (.) στο νοσοκομείο το ελληνικό του στρατού: (.) έ:ξω από τον Τύρναβο κοντά στη γέφυρα. .hh Εκεί λοιπόν με είχανε ρίξει για δεκα: (.) οχτώ: μή:νες ολομό:ναχη. .hhhh (.) Λοιπό:ν α::: (.) ε:: απέξω ήτανε ο στρατώ:νας γύρω γύρω ήταν ο στρατώνας ο ιταλικό:ς. .hh (.)

Έρχεται λοιπόν ένας Ιταλό:ς και μου λέει σινιόρα σινιόρα απ' το παράθυρο .h της κουζίνας που ήταν γεμά:το συρματοπλεγμα. .hh Κυρία κυρία, του λέω τι: θέ:λεις, να λέει σου 'φερα δώρο Χριστούγεννα σήμερα. .h [(.) .hh Λέω εγώ (.) τι είναι; Λέει=

Δ: [Ναι.

Ζ: =ένα ωραίο πουλί να το μαγειρέ:ψεις να φας που 'ναι Χριστούγεννα. .hh Το πή:ρα (.) μου 'φε- 'δωσε και κάτι ξύ:λα. .hh (.) Και::: εν τω μεταξύ το 'βαλα εγώ στη φωτιά:, (.) δ:- δεν έβραζε αυτό, πέρασαν κάπου δυο ώ:ρες, .hh τέλειωσαν τα ξύ:λα .hh το:: (.) που:- το πουλί: δεν:: δεν ψήθηκε. Και έρχεται ύστερα από δυο ώρες και μου λέει. (.) .hh Σ' άρεσε ωραίο ήταν; Λέω μα δεν μπορεί να ψηθεί. .hh Και καγχάζοντας γυρίζει και μου λέει. (.) .hhh Μα α:φού ήτανε: ψό:φιο κορά:κι; (.) .hh Καταλαβαίνετε εκείνη τη στιγμή τι: έ:νιωσα. (Πούλιος 2011: 356-357)

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Μη τυπικές διαλογικές προφορικές αφηγήσεις

Συναφηγήσεις

- Όταν τα γεγονότα της αφήγησης αποτελούν όχι προσωπική εμπειρία ενός/μιας συνομιλητή/τριας, αλλά **κοινή εμπειρία** των παρισταμένων συνομιλητών/τριών ή είναι **γνωστά** σε αυτούς/ές, η αφήγηση μπορεί να επιτελεστεί από κοινού από περισσότερους/ες του/της ενός/μιας αφηγητές/τριες. (πρδ. 2)

Παράδειγμα 2

- 1 A: Άσε ρε, τι μας κάνανε [θρησκευτικά::]
2 Δ: [() θρησκευτικά]
3 Σ: Τι έγινε, για πείτε μου.
4 A: Την ώρα που γράφαμε=
5 Δ: =μας λένε σταματήστε να γράφετε=
6 A: =μπαίνουν μέσα και μας λένε σταματήστε να γράφετε, θα:: αλλάξει λέει η τελευταία σελίδα, εγώ εν τω μεταξύ τα ήξερα τα θέματα, και λέω ρε γαμώ το λέω τι [θα μας βάλουν τώρα;]
7 Δ: [Και 'γω αυτό σκέφτηκα, ακριβώς]
8 A: Και [εντωμεταξύ]
9 Δ: [Εντωμεταξύ] τ'χα γράψει εγώ τα μισά, είχα προλάβει.
10 A: Ναι:: είχαμε πεθάνει στο άγχος μέχρ- καθίσαμε μι-, πόση ώρα; Μισή ώρα θα χάσαμε;
11 Δ: Μισή ώρα ναι, γύρω στη μισή ώρα χάσαμε.

- 12 A: Χάσαμε μισή ώρα τσάμπα, και μας φέρνουνε και δεν είχαν αλλάξει τίποτα, τι είχαν αλλάξει, μια λέξη;
13 Δ: Είχαν αλλάξει ΜΙΑ ΛΕΞΗ, που και πάλι εγώ, δηλαδή και [που την Άλλαξαν τα]
14 A: [()]
15 Δ: ίδια θα 'γραφα, και μας λέει, ΟΛΗ την σελίδα την τελευταία να την κρατήσουμε έτσι, να μη [γράψουμε τίποτα]
16 A: [Να μη γράψουμε τίποτα]
17 Δ: και δεν αλλάξαμε τίποτα, αλλάξαμε μια λέξη μόνο, μια διευκρίνιση, Μια παρένθεση είχαν αλλάξει [μια διευκρίνιση και μια παρένθεση]
18 A: [Δεν ξέρω τι είχε γίνει]
19 Δ: και δεν άλλαζε τίποτα, αλλά λέω ότι μερικά παιδιά μπορεί να είχαν μπερδευτεί, εγώ πάντως το ίδιο θα 'γραφα, δεν μου:: έδωσε τίποτα.
20 A: Μα το ίδιο ζητάγανε, το ίδιο πράγμα απλά::, δεν κατάλαβα γιατί αλλάξανε::, και ίσα που μας αγχώσανε.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Μελλοντικές (συν)αφηγήσεις

- Πρόκειται για περιπτώσεις αφηγήσεων όπου υπάρχει αναφορά σε **μελλοντικά γεγονότα** τα οποία αποτελούν προϊόν **συνδιαμόρφωσης** από πολλούς (συν)αφηγητές/τριες. **(πρδ. 3)**

Παράδειγμα 3

- 1 B: Παιδί:: μου, ΕΛΑ να καταστρώσουμε το σχέδιό μας τώρα=
- 2 T: = Ποιο σχέ::διο παιδί μου:!
- 3 B: Για το Ντάνυ ρε. Θα πας ωραία και καλά και θα του πεις >γεια σου
γεια< τι κάνεις καλά πά:με για καφέ; Άντε (.) αυτή τη βδομάδα που ναι
ευκαιρία
- 4 T: Γιατί: είναι ευκαιρία τώρα;
- 5 B: Γιατί απ' την Πέμπτη κι έπειτα θα 'χει πολλή δουλειά που θα
τελειώνει κι η νηστεία=
- 6 T: =ΡΕ Βιβή:, δε μπορώ να πάω να του πω >γεια σου τι κάνεις καλά<
πότε θα βγούμε δεν είναι ξεκάρφωτο;=
- 7 B: =Γιατί:: είναι ξεκάρφωτο παιδί μου; Θα το πας πιεστικά

(Γεωργακοπούλου 2006)

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

- Προτυπική μορφή του γραπτού μονολόγου: **απουσία δυνατότητας άμεσης διεπίδρασης.**
- **Σύγχρονες ηλεκτρονικές διαμεσολαβημένες μορφές επικοινωνίας:** Δίνεται σε πομπούς και αποδέκτες/τριες που δεν συνυπάρχουν στον ίδιο χωροχρόνο η δυνατότητα διεπίδρασης.
- Π.χ. είναι εφικτή η γραπτή διεπίδραση μέσω ηλεκτρονικής συνομιλίας, ανταλλαγής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ηλεκτρονικής ανάρτησης άρθρου που μπορεί να σχολιαστεί, κ.ά.
- Οι **νέες τεχνολογίες** παρέχουν επιπλέον τη δυνατότητα παρουσίασης **γεγονότων που βρίσκονται σε εξέλιξη.** Εδώ, εντοπίζουμε αφηγηματικές μορφές που αποκλίνουν εμφανώς από τον κανόνα που θέλει την αφήγηση να αναφέρεται σε γεγονότα του παρελθόντος.

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

**Δημοσιογραφική αναπαράσταση εν εξελίξει γεγονότων:
Ηλεκτρονικά ειδησεογραφικά δελτία**

- Καταγραφή των **εν εξελίξει γεγονότων**: ο/η αναγνώστης/τρια μπορεί να ενημερώνεται για τις εξελίξεις των γεγονότων διαβάζοντας τη γραπτή απευθείας μετάδοσή τους (Jucker 2010). (πρδ. 4)

Παράδειγμα 4

Επεισόδια και προσαγωγές στο Σύνταγμα

5/10/2011 2:37:00 μμ

14.35 Όπως μετέδωσε το Mega, εργαζόμενοι στο μέτρο κατήγγειλαν ότι δέχτηκαν επίθεση από αστυνομικές δυνάμεις, στην είσοδο του σταθμού του Συντάγματος και μάλιστα, δύο άτομα τραυματίστηκαν.

14.20 Σε εξέλιξη βρίσκονται αυτή την ώρα επεισόδια στην οδό Όθωνος.

13.55 Η αστυνομία προχώρησε σε άγνωστο -μέχρι στιγμής- αριθμό προσαγωγών. Το μεγαλύτερο μέρος των διαδηλωτών έχει αποχωρήσει από την Πλατεία Συντάγματος.

13.40 Ένταση και μικροεπεισόδια πριν από λίγο στο Σύνταγμα. Η αστυνομία απάντησε με χρήση χημικών.

13.30 Αποχώρησαν από το σημείο του μεταλλικού φράχτη οι διαδηλωτές. Κατευθύνονται προς την Πλατεία Συντάγματος και την οδό Πανεπιστημίου.

13.15 Ένταση αυτή την ώρα στο μεταλλικό φράχτη που έχει στήσει η αστυνομία. Δεκάδες διαδηλωτές προσπάθησαν να το ρίξουν. Οι αστυνομικοί απάντησαν, κάνοντας χρήση χημικών, προκειμένου να τους απομακρύνουν.

12.30 Στο Σύνταγμα βρίσκεται η πορεία της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ. Στο σημείο παραμένουν μέλη του ΠΑΜΕ.

12.20 Στην Πλατεία Συντάγματος, επί της οδού Αμαλίας έχουν φθάσει τα μέλη του ΠΑΜΕ. Σε λίγο ξεκινάει η πορεία της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ.

12.00 Μέσω της οδού Πανεπιστημίου οι διαδηλωτές του ΠΑΜΕ κατευθύνονται στην Πλατεία Συντάγματος και τη Βουλή. Σε εξέλιξη είναι οι ομιλίες στη συγκέντρωση χιλιάδων εργαζομένων στην πλατεία Κλαυθμώνος. Ραντεβού δίνουν αυτή την ώρα μαθητές, φοιτητές, δάσκαλοι και καθηγητές στα Προπύλαια.

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Ειδησεογραφικά άρθρα

- Τα δημοσιογραφικά, ειδησεογραφικά άρθρα αποτελούν μια από τις τυπικότερες μορφές γραπτής αφήγησης.

Διαφοροποίηση με τις προφορικές αφηγήσεις:

- Προκειμένου να διατηρηθεί το ενδιαφέρον του/της αναγνώστη/τριας, **ΔΕΝ** ακολουθείται πιστά η χρονολογική σειρά των γεγονότων και οι σημαντικές πληροφορίες προτάσσονται (Bell 1991). (πρδ. 5)

Παράδειγμα 5

Είπαν «όχι» στον ...Μαυρογιαλούρο

Αποχώρηση των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου για τις προσλήψεις

Αποχώρησε χθες το ΠΑΣΟΚ από τη Βουλή, κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου για τις προσλήψεις στο Δημόσιο, κατηγορώντας την κυβέρνηση ότι «γυρίζει την ελληνική κοινωνία σε παλαιολιθικές εποχές» με την καθιέρωση της προσωπικής συνέντευξης των υποψηφίων και προωθεί τα «δικά της παιδιά στο Δημόσιο».

Την ίδια ώρα η Νέα Δημοκρατία, σε μια κίνηση αντιπερισπασμού, αξιοποίησε προς όφελός της τη διχογνωμία των βουλευτών της αξιωματικής αντιπολίτευσης σχετικά με το χρονικό σημείο και την αιτία της αποχώρησής τους. «Βρείτε τα πρώτα μεταξύ σας και μετά ελάτε στη Βουλή...», σχολίαζαν.

Κατά τη συζήτηση, γράφτηκαν 117 ομιλητές και ανταλλάχτηκαν σκληρές εκφράσεις από τους βουλευτές των δύο κομμάτων, δίνοντας τέλος στη συναίνεση -η οποία υπήρξε προχθές για την εκλογή Παπούλια- που κράτησε μόλις λίγες ώρες. [...]

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

Η κριτική (γλωσσική) εκπαίδευση που αποσκοπεί στον απεγκλωβισμό των μαθητών/τριών από την κυρίαρχη ιδεολογική και πολιτισμική θέαση των πραγμάτων (Gee, 1996), θα πρέπει να αξιοποιεί κείμενα, εν προκειμένω αφηγηματικά, **από όλο το φάσμα του σύμπαντος του λόγου**, χωρίς να αποκλείει καθόλου αυτά που παράγονται **στις καθημερινές επικοινωνιακές περιστάσεις**.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

- Έγινε προσπάθεια ταξινόμησης των αφηγήσεων με βάση τις διακρίσεις: **μονολογικότητα - διαλογικότητα και προφορικότητα - γραπτότητα**

Προφορικός μονόλογος

- Μονολογικές αφηγήσεις στο περιβάλλον των συνεντεύξεων

Προφορικός διάλογος

- Αφηγήσεις που διαμορφώνονται από κοινού (εμπειρίες του παρελθόντος, μελλοντικά σχέδια)

Γραπτός διάλογος

- Διαδικτυακές αφηγήσεις με δυνατότητα σχολιασμού και καταγραφής των εν εξελίξει γεγονότων

Γραπτός μονόλογος

- Μονολογικές αφηγήσεις σε δημοσιογραφικά κείμενα με πληροφοριακή υπερφόρτωση στην αρχή

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

- Τα αφηγηματικά κείμενα που συζητήσαμε δεν αντιπροσωπεύουν και δεν εξαντλούν το σύνολο των αφηγηματικών ειδών και των δυνατοτήτων κατασκευής ταυτοτήτων.
- **Το τετραμερές σχήμα** που επεξεργαστήκαμε υποδεικνύει ποικίλα **αφηγηματικά είδη από την κοινωνική καθημερινότητα των μαθητών/τριών** τα οποία μπορεί να αξιοποιηθούν σε προγράμματα γλωσσικής εκπαίδευσης.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

- Στόχος της προτεινόμενης τυπολογίας είναι η ανάδειξη των ποικίλων αφηγηματικών πόρων που μπορούν να τροφοδοτήσουν τη σχολική τάξη, καθιστώντας την μαθητοκεντρική και ετερογλωσσική κοινότητα (βλ. Κωστούλη 2014, 2015).
- Οι μαθητές/τριες συνειδητοποιούν ότι το διαφορετικό **αφηγηματικός/αξιακό πρίσμα του άλλου** αποτελεί μια **εναλλακτική οπτική** σε σχέση με το δικό τους και πιθανώς συνιστά **κριτική** προς το δικό τους, αλλά και προς αυτό του σχολείου.
- Οι μαθητές/τριες καθίστανται έτσι ενεργοί παραγωγοί (και όχι παθητικοί αναπαραγωγοί) (αφηγηματικού) νοήματος.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!